

Dit is een preprint-versie van: Van Daele, S. (2012). De studie van guardianship op de kaart gezet en ontwikkeld. *Tijdschrift voor Criminologie*, 54(2), 184-186.

Het Tijdschrift voor Criminologie is te vinden op

<http://www.criminologie.nl/tvc/tvc.php> en

<http://www.bjutijdschriften.nl/tijdschrift/tijdschriftcriminologie>

De studie van *guardianship* op de kaart gezet en ontwikkeld

Stijn Van Daele

Guarding against crime – Danielle M. Reynald

Eind 2009 verdedigde Danielle Reynald haar proefschrift aan de Vrije Universiteit Amsterdam onder de titel “guardianship in action: a theoretical & empirical elaboration of the routine activity concept”. Aan de hand van vier artikelen onderzocht zij hierin hoe *guardianship*, een van de centrale concepten van de routine activity theory (Cohen & Felson, 1979), kan gemeten worden en in de praktijk werkt. De publicatieversie van dit proefschrift verscheen eind 2011 bij Ashgate, getiteld “guarding against crime: measuring guardianship within routine activity theory”.

Het centraal concept in haar proefschrift wordt gevormd door wat zij “Guardianship in action” (GIA) noemt. De oorspronkelijke invulling van *guardianship* stelt dat *guardians* (een goede vertaling is moeilijk te vinden, ‘toezichthouders’ lijkt het meest te beantwoorden aan wat met het concept wordt bedoeld) personen zijn die criminaliteit helpen voorkomen door hun aanwezigheid (*presence*). Reynald stelt echter dat deze aanwezigheid slechts een eerste, weliswaar noodzakelijke stap is. Ondanks hun aanwezigheid kunnen zij er immers voor kiezen om al dan niet bewust toezicht uit te oefenen en tussen te komen als er zich iets verdachts voordoet.

Deze verdere ontwikkeling van het concept *guardianship* wordt uitgewerkt in tien hoofdstukken. Ruwweg kunnen we het boek onderverdelen in drie delen. In het eerste deel (hoofdstukken 1 tot en met 3) wordt het theoretisch kader en de achtergrond hiervan geschetst. De auteur vertrekt van een combinatie van *routine activity theory* en Newman’s *defensible space theory* om *guardianship* en het belang ervan te duiden. Het gebruik van de eerste theorie is vanzelfsprekend, aangezien *guardianship* hier een belangrijk concept van uitmaakt. Het gebruik van *defensible space* lijkt op het eerste zicht minder evident. Newman besteedt weliswaar aandacht aan hoe natuurlijk toezicht, territorialiteit, imago en omgeving veiligheid kunnen beïnvloeden, maar doet dit in hoofdzaak vanuit een doelwit-perspectief, niet zozeer vanuit een persoonsperspectief. Het gaat om het ontwerp en de situering van potentiële doelwitten in de ruimte en hoe toezicht bijvoorbeeld gemaximaliseerd kan

worden. Newman ziet echter de aanwezigheid van deze toezichthouders grotendeels als vanzelfsprekend. Op zich is dit niet problematisch. Immers, een ander concept binnen de *routine activity theory*, met name het bestaan van gemotiveerde daders, wordt in deze theorie ook zonder meer aanvaard, terwijl men ook hier aandacht kan aan besteden zonder het kader van de theorie te verlaten (zie bv. Sasse, 2005). Op die manier vindt *defensible space* echter meer aansluiting bij de geschiktheid van doelwitten (*suitable targets*) – het derde belangrijke concept uit de *routine activity theory* – dan bij *guardianship*.

Door de koppeling van beide theoretische kaders legt Reynald enkele beperkingen van *defensible space* bloot en koppelt zij de doelwitkenmerken aan de toezichthouders zelf. Hierdoor komt echter een zeker onduidelijkheid uit de *routine activity theory* naar boven. Hoewel de theorie beide concepten (toezicht en doelwitgeschiktheid) als aparte elementen beschouwd, vervloeien deze in elkaar wanneer het op de mogelijkheden tot toezicht aankomt. Het trekken van de grens tussen waar doelwitgeschiktheid stopt en toezicht begint, is een moeilijke evenwichtsoefening. Reynald is zich hier terdege van bewust, maar neemt dit in haar boek niet expliciet mee.

De meerwaarde van het eerste deel van het boek situeert zich in het feit dat de auteur het concept *guardianship* weet te kaderen binnen de *routine activity theory*, maar ook daarbuiten, aan de hand van Newman's *defensible space*. Op die manier maakt zij duidelijk dat toezicht in die vorm geen concept is dat slechts geïsoleerd in één theorie naar boven komt, maar dat het een ruimere weerklank vindt. Uiteraard heeft dit een weerslag op de bredere criminologische relevantie van haar werk.

In een tweede deel (hoofdstuk 4 en 5) werkt de auteur het concept *guardianship in action* (GIA) uit. Gesteund door verschillende studies stelt zij dat de aanwezigheid van toezichthouders als dusdanig onvoldoende is en dat men ook rekening moet houden met hoe toezichthouders zich opstellen en welke acties zij ondernemen. Reynald onderscheidt hierbij vier niveaus: onzichtbaar, beschikbaar, controle en interventie. Afhankelijk van het niveau van toezicht, worden daders mogelijk ontmoedigd, opgemerkt, en eventueel zelfs gevat.

Deze verschillende invulling van *guardianship* doet wat het stelt te willen doen: bestaand onderzoek naar *guardianship* uitbreiden en toepasbaar maken, aandacht besteden aan factoren die ervoor zorgen dat bewoners als toezichthouders er al dan niet in slagen om criminaliteit te voorkomen en op die manier een valide meetinstrument ontwikkelen om *guardianship* te onderzoeken. Ze legt hierbij de link naar – opnieuw – *defensible space* met zaken als toezicht, territorialiteit en perceptie, maar ook naar sociale cohesie en hoe deze ertoe bijdraagt dat bewoners al dan niet controle uitoefenen en interveniëren.

Het GIA model laat toe om het concept *guardianship* te verfijnen, zonder de kern van de *routine activity theory* te verwaarlozen. De theorie kenmerkt zich immers door een bewust gekozen eenvoud. In haar boek slaagt Reynald erin om een van de centrale concepten – toezicht – te verfijnen, zonder dat zij deze eenvoud overboord gooit. Deze balans maakt dat het nieuwe model een logische opbouw heeft voor mensen die vertrouwd zijn met de theorie. Men zou echter wel kunnen opmerken dat de woordkeuze van de verschillende niveaus niet volledig coherent is. Onzichtbaarheid (*invisibility*, niveau 0) en beschikbaarheid (*availability*, niveau 1) zijn niet noodzakelijk exclusief: toezichthouders kunnen aanwezig zijn en toch onzichtbaar blijven. Weliswaar gaat Reynald er dan van uit dat onzichtbare toezichthouders geen impact hebben op potentiële

daders, maar een verduidelijking van beschikbaarheid of aanwezigheid naar zichtbare aanwezigheid zou de scheidingslijn duidelijker maken. Iets verder geeft de auteur zelf ook aan dat het gaat om zichtbare aanwezigheid, maar het is jammer dat dit in de initiële voorstelling van het model ontbreekt. Per slot van rekening gaat het om een model dat het precies moet hebben van zijn eenvoud en eenduidigheid.

De eigenlijke toets van het model gebeurt aan de hand van observaties en interviews in buurten, waarbij onder meer gekeken wordt of en hoe de buurtbewoners oog hebben voor de onderzoekers en of zij tussenkomen wanneer de onderzoekers handelingen stellen die als verdacht kunnen worden beschouwd (zoals het ostentatief binnenkijken in huizen). De meetbaarheid waarmee *guardianship* op die manier onderzocht wordt, is opmerkelijk, lovenswaardig en past ten volle in de geest van de *routine activity theory* en verder werk van Felson (zie bv. Felson, 2006; Felson & Boba, 2009).

In het derde deel gaat Reynald dieper in op een aantal bredere aspecten van *guardianship*. Zo staat zij stil bij hoe de omgeving invloed heeft op toezicht, waarbij zij opnieuw bij het werk van Newman uitkomt en ruimer gaat door ook elementen als sociale cohesie mee te nemen. In dit deel gaat zij ook in op het verband tussen toezicht en eigendomsriminaliteit. Hiertoe verwijst zij naar etnografisch onderzoek inzake woninginbraak en besteedt zij aandacht aan verschillen tussen toezicht overdag en 's nachts. Zij gaat er verder in op de eigenlijke mogelijkheid van bewoners om potentiële daders te detecteren en op de factoren die bewoners ertoe brengen om al dan niet te interveniëren wanneer zich iets voordoet. Ze verbreedt in dit deel de reikwijdte van haar onderzoek, waaruit naar voor komt dat deze aanpak mogelijkheden schept voor verder onderzoek naar toezicht en de invulling ervan.

Uit dit deel komt echter ook naar voor dat het niet altijd eenvoudig is om te werken met directe metingen en om het gebruik van proxy's en mogelijke onduidelijkheden zoveel mogelijk achterwege te laten. Net die directheid en meetbaarheid vormt juist de meerwaarde van het model dat Reynald voorstelt. Dit betekent geenszins dat de auteur gefaald heeft in haar opzet om een dergelijk meetbaar en eenduidig model te ontwikkelen én te toetsen. Men kan echter het breder criminologisch kader niet ontkennen waarin deze studie zich situeert. In dit kader is het gebruik van duidelijk meetbare en eenvoudig geoperationaliseerde concepten nu eenmaal eerder zeldzaam. De auteur is zich hier terdege van bewust, zo blijkt althans uit de concrete conclusies en aanbevelingen die zij doet voor toekomstig onderzoek. Hierin neemt zij ook de beperkingen van bestaande studies onder de loep.

De studie van *guardianship* was tot voor kort een onderbelicht aspect van de *routine activity theory*. Reynald heeft hier met haar boek verandering in proberen brengen en is hier met verve in geslaagd op een manier die in de lijn ligt van de inhoud en de geest van deze theorie. Daarnaast maakt haar studie ook duidelijk dat de theorie door haar eenvoud bijna een buitenbeentje kan worden beschouwd in het criminologisch onderzoek.

Cohen, L., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: a routine activity approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608.

Felson, M. (2006). *Crime and nature*. Thousand Oaks: Sage.

Felson, M., & Boba, R. (2009). *Crime and everyday life* (4 ed.). Thousand Oaks: Sage.

Sasse, S. (2005). 'motivation' and routine activities theory. *Deviant Behavior*, 26(6), 547-570.